

Diagnoza potrzeb uczniów a praktyczne działania nauczycieli

Hanna Drzewiecka-Krawczyk
Płock, czerwiec 2021 r.

Diagnoza potrzeb uczniów

diagnoza pozytywna oraz diagnoza trudności/zagrożeń

diagnoza wielo-aspektowa

FUNKCJONOWANIE

poznawcze

emocjonalne

społeczne

Możliwości adaptacyjne

Zachowania ryzykowne, w tym związane z nadmiernym korzystaniem z cyfrowych mediów ekranowych, ryzyko uzależnień behawioralnych, zespołu stresu elektronicznego

uczniowie ze spectrum autyzmu, z zaburzeniami emocjonalnymi /psychicznymi, osoby mające niewiele kontaktów społecznych z rówieśnikami i przyjaciółmi, osoby mało odporne na frustracje życiowe, nadwrażliwe, żyjące w dużym lęku

Higiena cyfrowa, kodeks odpowiedzialnego korzystania z cyfrowych mediów, detoks - łączność z przyrodą/naturą

Sprawność motoryczna, stan zdrowia, procesy wolicjonalne i motywacyjne

NEAT - spontaniczna aktywność fizyczna

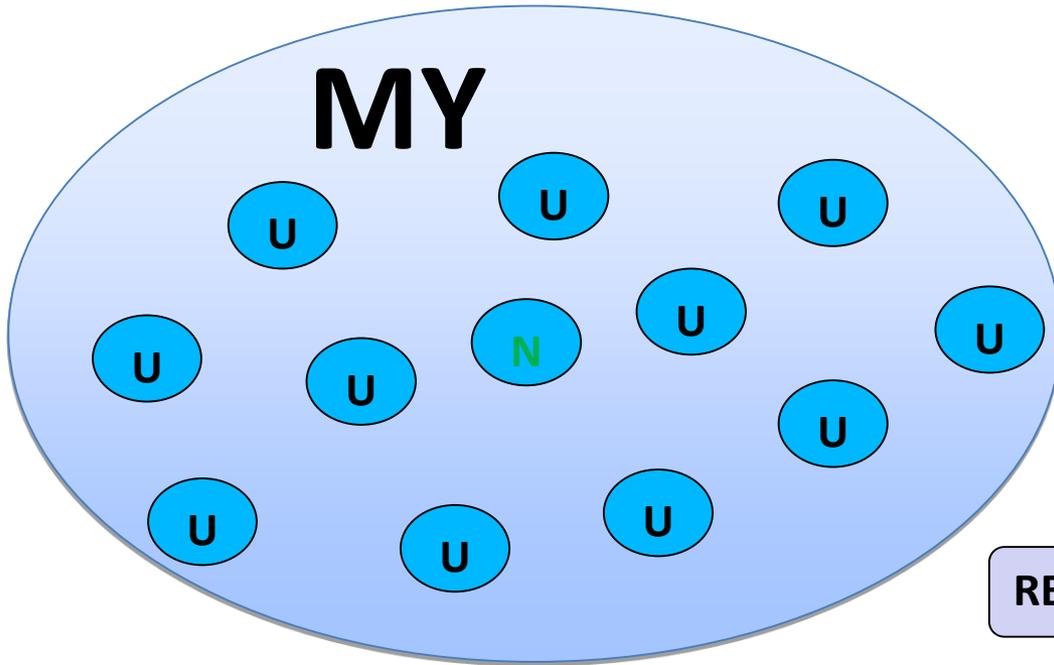
Obserwacja ucznia/zespołu klasowego

Zbiór obserwacji prowadzonych przez wychowawcę, różnych nauczycieli uczących w klasie i szkolnych specjalistów (wiele źródeł) – działanie zespołowe

Uczniowie w różnych sytuacjach szkolnych na różnych lekcjach mogą inaczej funkcjonować

Wymiana informacji i skuteczne komunikowanie się pomiędzy nauczycielami/specjalistami (np. klasowe zespoły wychowawcze)

Obserwacja ucznia/zespołu klasowego

Psychodynamika i socjometria klasy: może pojawili się nowi liderzy? Nowe przyjaźnie, sojusze, konflikty? Może ktoś przygasał? **Czy nikt nie został wykluczony?**

RE-integracja

Generowanie propozycji/
pomysłów „na bycie razem”

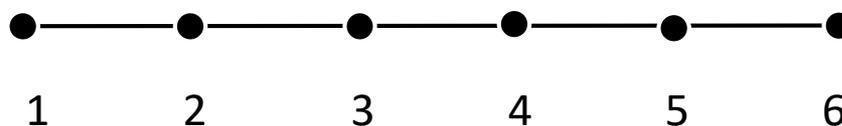
Skalowanie w praktyce

Skale
behavioralne

Skale
definicyjne

Skalowanie w praktyce

Oceń swoją energię do działania na DZIŚ (w skali od 1. do 6.), gdzie 1 - oznacza bardzo niską a 6 - bardzo wysoką.

Oceń swoje **AKTUALNE** relacje z kolegami/koleżankami z **KLASY** (w skali od 1. do 6.), gdzie 1 - oznacza bardzo słabe a 6 - bardzo dobre.

Oceń na DZIŚ swoją umiejętność (zdolność) do skoncentrowania uwagi podczas lekcji na zadaniach, (w skali od 1. do 6.), gdzie 1 - oznacza bardzo niską a 6 - bardzo wysoką.

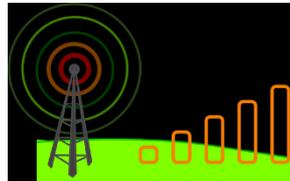
Co możemy zrobić, aby koncentrację uwagi podtrzymać?

Zarządzanie strumieniem bodźców pojawiających się podczas zajęć, fokusowanie na zadaniu, unikanie natłoku informacji, wskazywanie tego, co ważne

Skalowanie w praktyce

Oceń swoje samopoczucie (nastrój) na DZIŚ (w skali od 1. do 6.), gdzie 1 - oznacza bardzo słabe (kiepskie) a 6 - bardzo dobre.

Na „ile kresek w smartfonie” ocenisz swoje dzisiejsze samopoczucie? - źródło: <https://kulczykfoundation.org.pl>

Co możemy zrobić, aby
dobry nastrój
utrzymać?

**praca
w grupach,
dyskusja w kręgu**

Co możemy zrobić, aby
nasz nastrój (samopoczucie)
się polepszył(o)?

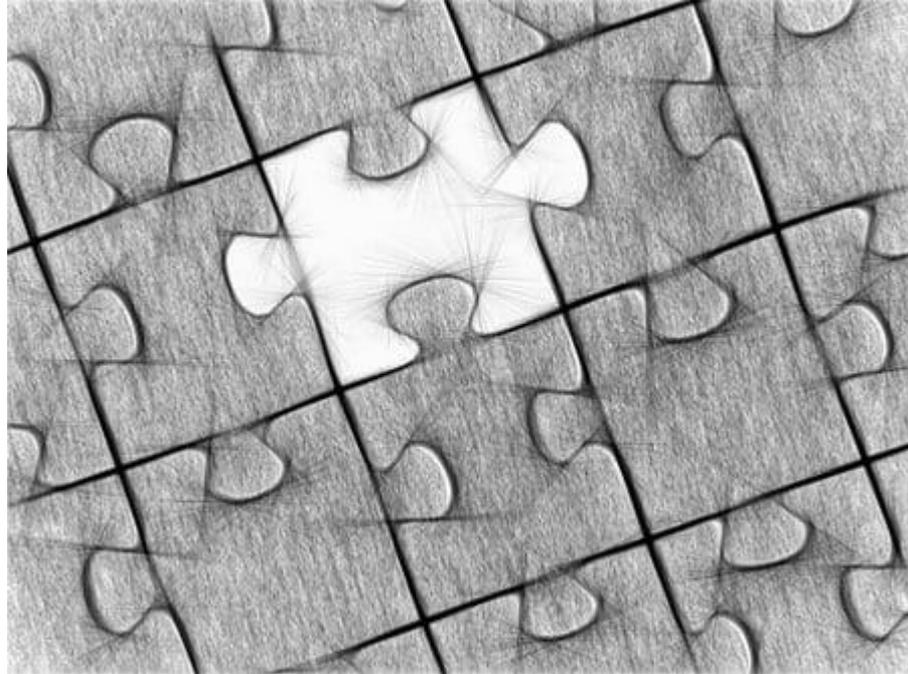
Klasa jako zasób (w grupie uczniów starszych):
wspólne poszukanie tego, co jako klasa możemy zrobić, aby
wesprzeć kolegów/koleżanki?

Skala definicyjna w praktyce

Uczniowie zapoznają się z definicją np. **PHUBBINGU** czy **CYBERBULLINGU** (uwzględniającą charakterystykę zjawiska) i odpowiadają czy byli sprawcami takiego zachowania/doświadczyli takiego zachowania ze strony innych osób.

Rozmowa podczas zajęć z wychowawcą na temat tego, co służy budowaniu relacji, a co może relacje nadszarpnąć

Niedokończone zdania

W najbliższych tygodniach w szkole potrzebowałabym/potrzebowałbym ...

Najlepsze wsparcie po powrocie do szkoły stanowiłoby dla mnie obecnie...

Po powrocie do szkoły największe nadzieje wiąże z...

Najbardziej po powrocie do szkoły obawiam się...

Największym wsparciem w nauce byłoby dla mnie obecnie...

Dydaktyka?

- Uczniowie powinni wiedzieć, co ich czeka, czego od nich oczekujesz, czego i w jaki sposób planujesz uczyć, jak będziesz sprawdzał(a)/dawał(a)informacje zwrotne...
- Warto zapytać o preferowane formy pracy, które pomogą uczniom odnaleźć się w szkolnych zajęciach po powrocie do szkoły...
- Należy unikać roztaczania „czarnych scenariuszy” o braku nabytej w czasie zdalnej edukacji wiedzy, o braku umiejętności, o zaległościach i nikłych osiągnięciach edukacyjnych...
- Motywację wewnętrzną uczniów do nauki można rozwijać poprzez traktowanie ich jako osób, **które chcą zrealizować swoje cele...**

Praca na forum (np. dyskusja) z triadą: fakty-myśli-uczucia

1. Fakty: Słuchajcie, tydzień temu (3 tygodnie temu) wróciliście stacjonarnie do szkoły...

2. Myśli: Co o tym powrocie w ogóle dzisiaj sądzicie/myślicie? Co wg Was jest plusem, a co minusem?

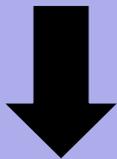
3. Uczucia/emocje: „Co Was najbardziej cieszy? Co Wam się podoba, a co nie? Czego się obawiacie? Co zrobicie, jak poczujecie niepewność, strach, lęk?

Czego w związku z tym
potrzebujecie?
(od kogo?)

Normalizowanie

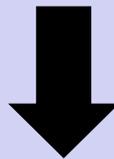
Przekazanie informacji
o możliwościach uzyskania
wsparcia (sieć wsparcia)

**grupa uczniów
o wysokim nasileniu
problemów/zachowań
problemowych,
trudności
emocjonalnych/
psychicznych**

**pomoc psychologiczna,
monitoring**

**grupa uczniów
o umiarkowanym
ryzyku**

**programy
psychologiczne, wczesna
interwencja
ukierunkowana na
korektę trudności
adaptacyjnych, działania
profilaktyczne**

**grupa uczniów
o niskim ryzyku
zachowań
problemowych**

**działania wychowawcze
i profilaktyka
uniwersalna
ukierunkowana
na wzmocnienie
zasobów
i potencjału uczniów
w warunkach powrotu
do szkoły**

Programy profilaktyczne – pozytywny przekaz profilaktyczny

Postawa nauczyciela/wysyłane sygnały: pomoc w powrocie, towarzyszenie w powrocie, deklaracja, że Ty - jako wychowawczyni/wychowawca jesteś osobą, do której można w pierwszej kolejności zwracać się ze wszystkimi problemami.

Zasada ratownictwa – uważność na siebie!

Treningi umiejętności społecznych (życiowych), wzmacnianie zasobów, dodawanie „mocy”. Co dobrego wynieśli z okresu pandemii i zdalnej nauki i w jaki sposób to wykorzystują w szkole stacjonarnej?

Rola wychowawcy i **wpływ wychowawczy**, proste, codzienne sposoby troski o kondycję psychiczną uczniów (zwykłe rozmowy, zainteresowanie przeżyciami uczniów, zabawy integracyjne, wstępne rozpoznanie dotyczące liczby uczniów o bardzo złej kondycji psychicznej, którzy mogą wymagać większej pomocy).

Czynniki chroniące jak i czynniki ryzyka różnorodnie wpływają na młodego człowieka w różnych okresach jego życia.

Drzewo mocy – wydobywanie zasobów

Zadaniem uczniów (w małych grupach) będzie napisanie/narysowanie na kolorowych kartkach lub wycięcie z gazet słów, obrazków odzwierciedlających to, co będzie dawało im siłę i moc na najbliższy czas. Mogą to być: osoby, miejsca, zdarzenia. Następnie kartki, słowa, obrazki będą naklejane tam, gdzie korzenie i pień drzewa.

Źródło: WCIES, www.edukacja.warszawa.pl

Baza rekomendowanych programów profilaktycznych

Baza programów rekomendowanych

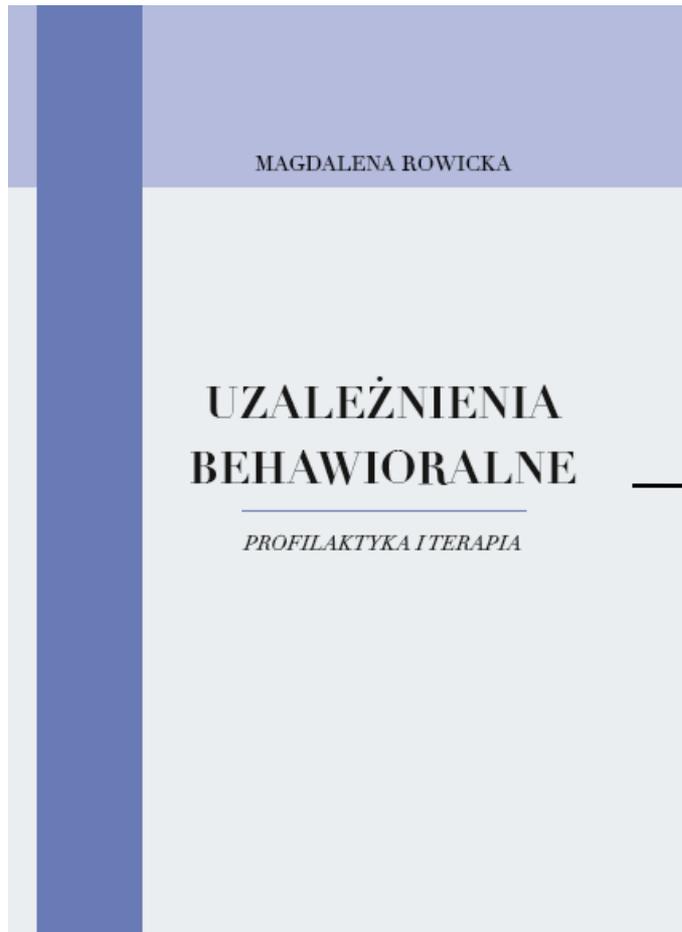

Programy profilaktyczne oparte na podstawach naukowych realizowane po powrocie do nauki stacjonarnej powinny być realizowane zgodnie ze standardami gwarantującymi ich skuteczność.

Źródło: <https://programyrekomendowane.pl>

Opracowanie prezentacji: Hanna Drzewiecka-Krawczyk

Inne propozycje profilaktyczne

zawiera krótkie opisy różnorodnych programów profilaktycznych, m.in.: Unplugged, Stawiam na siebie, Trening umiejętności Życiowych, Jak żyć z ludźmi, Owce w sieci, Trening kompetencji cyfrowych.

Programy nierekomendowane – na co zwrócić uwagę?

1. **Podstawy teoretyczne i empiryczne – programy winny mieć precyzyjne teoretyczne uzasadnienie** (twierdzenia uznanych psychospołecznych teorii wyjaśniających ludzkie zachowania, wiedza o predyktorach używania substancji psychoaktywnych w okresie rozwojowym i sposobach ich modyfikowania, wiedza o czynnikach chroniących i sposobach ich wzmacniania, wiedza z psychologii rozwojowej o specyficznych potrzebach rozwojowych odbiorców programu).
2. **Treść oparta na sprawdzonych strategiach profilaktycznych.**
3. **Interaktywne metody pracy.**
4. **Intensywność zajęć.**
5. **Udział rodziców** (m. in. : w zakresie edukacyjnym: przekazywanie informacji, wzmacnianie umiejętności wychowawczych).

Źródła:

Bobrowski K.: *Monitorowanie rutynowych realizacji programu profilaktyki alkoholowej „Program domowych detektywów”* [w:] *Alkoholizm i Narkomania*, 2001, T. 14, nr 4.

Ostaszewski K.: *Skuteczność profilaktyki używania substancji psychoaktywnych*, WN Scholar, Warszawa, 2003.

Programy nierekomendowane – na co zwrócić uwagę?

6. Działania szkolno-środowiskowe (zajęcia grupowe realizowane w klasach szkolnych nastawione na wywoływanie zmian u jednostek, oddziaływanie na postawy, przekonania, umiejętności i zachowania jednostek oraz ich najbliższego otoczenia, oddziaływania środowiskowe, np. tworzenie pozytywnych więzi ze szkołą).

7. Przygotowanie i motywacja realizatorów.

8. Uwzględnianie potrzeb grup o specyficznych potrzebach (np. dzieci i młodzież z grup zwiększonego ryzyka, w tym dzieci z rodzin z problemem alkoholowym/narkotykowym).

9. Ewaluacja programu.

10. Monitorowanie realizacji programu, które może obejmować: ocenę stopnia jego wykonania, trudności, jakie wystąpiły, wprowadzone przez realizatora modyfikacje, pomiar wskaźników prawidłowej realizacji, jakie założono w programie (np. odsetek uczniów zadowolonych z uczestnictwa w programie itp.)

Źródła:

Bobrowski K.: *Monitorowanie rutynowych realizacji programu profilaktyki alkoholowej „Program domowych detektywów”* [w:] *Alkoholizm i Narkomania*, 2001, T. 14, nr 4.

Ostaszewski K.: *Skuteczność profilaktyki używania substancji psychoaktywnych*, WN Scholar, Warszawa, 2003.

Dziękuję za uwagę!

Hanna Drzewiecka-Krawczyk